

MATERIALE ARHEOLOGICE ÎN COLECȚIA MUZEULUI PRĂJEȘTI

de PAUL ȚĂRĂLUNGA

Valea Siretului înglobează un vast teritoriu de străveche locuire umană și constituie, în prezent, un important câmp de cercetare în domeniul istoriei, arheologiei, paleontologiei, antropologiei, geografiei, botanicii, zoologiei, etnografiei și numismaticii.

Ea reprezintă, din aceste motive, una din cele mai importante văi ale țării, străbătînd teritoriul județului Bacău de la N. la S pe mai bine de 80 de km sub forma unui culoar larg, depresionar.

Renumele Văii Siretului s-a datorat, în bună parte, înfloritoareii civilizații a geto-dacilor, care a fost reprezentată în antichitate de mai multe așezări de tip „davă“ (cetăți) între care la loc de frunte se aflau, cu siguranță Poiana, Răcătău și Brad ultimele două dave în județul Bacău, respectiv Tamasiava (Răcătău) și Zargedava (Brad—Negri).

Satul Prăjești se află așezat, pe stînga cursului mijlociu al râului Siret, la contactul văii acestuia cu rama vestică a Podișului Birladului, la numai 12 km depărtare, spre NE de municipiul Bacău unde străjuiesc urmele reședinței lui Alexandrel, fiul lui Ștefan cel Mare.

În urma cercetărilor întreprinse cu elevii școlii din Prăjești, timp de 46 de ani, am reușit să descoperim importante vestigii ale trecutului, pe baza cărora am alcătuit această comunicare.

Cele mai vechi urme de viață omenească, pe meleagurile prăjeștene datează din *epoca paleoliticului superior* (cca 200.000 de ani), reprezentate prin cîteva unelte de silex de Prut, descoperite pe versantul estic al dealului dintre Bogdănești și Prăjești, la punctul „Coasta viei“, precum și în punctul „La Curte“ lingă satul Bogdănești.

În mai multe puncte de pe moșia și vatra satului Bogdănești s-au descoperit materiale litice ca : dălți, lame și lamele; gratoare și nuclee. Toate acestea, se pare că, aparțin paleoliticului superior.

Așezări din epoca neolitică (mileniile IV—III î.H.) sînt cunoscute în mai multe puncte.

Astfel, în extremitatea sudică a satului Prăjești, la punctul „Tăpșan“, zis și „La Ripa“, am descoperit o așezare neolitică din faza Cucuteni A. De aici s-au scos la iveală fragmente de chirpic precum și fragmente de ceramică tricromă cu motive în benzi unghiulare și spirale.

Tot în această parte a satului, în punctul „Poșor“ am descoperit un topor perforat, confecționat din piatră dură.

În extremitatea nordică a satului Prăjești, pe dealul „Chiriloaia“ la punctul „Ponor“, s-a descoperit o așezare neolitică din faza Cucuteni A, reprezentată prin fragmente ceramice, idoli antropomorfi, unelte confecționate din coarne de animale, precum și unelte din piatră.

Pe versantul vestic al dealului „Pe coastă“ sau „Dealul Viei“ s-au descoperit în mai multe puncte, unelte neolitice din șilex sau piatră mai puțin dură, dălți sau topoare, de dimensiuni diferite, întregi sau fragmente, topoare avind găuri pentru înmănușare.

În punctul „La Curte“ din satul Bogdănești, s-au descoperit în timpul muncilor agricole, unelte neolitice ca așchii, lamele, dălți și topoare, confecționate din piatră de duritate diferită. Tot aici s-au mai găsit și fragmente de ceramică, precum și virfuri de săgeți.

Și în satul Hertioana, pe moșia sa de pe platoul dealului „Păvălan“ s-au găsit resturi ale unor așezări neolitice din faza Cucuteni A.

La punctul „La Prisaca“ s-au identificat resturi ceramice aparținând tot fazei Cucuteni A, iar în punctul „Frăgărie“ s-a descoperit un topor, din piatră dură, cu gaură pentru înmănușare.

Din mai multe puncte de pe raza comunei Traian, provin câteva topoare din care unul mai mare, toate avind gaură pentru înmănușare, precum și câteva fragmente jumătăți de topor, de asemenea cu posibilitate de înmănușare. Ele sînt confecționate din piatră de duritate diferită.

Acestea prezintă urme de întrebuințare, atît prin tocirea tăiușului sau a muchiei cît și prin ruperea unora din ele, în special, în zona orificiului de înmănușare.

Obiectele de acest tip au servit ca unelte și la nevoie, în caz de primejdie, ca arme de luptă.

Topoarele perforate aparțin perioadei mijlocii a epocii neolitice și continuă pînă la sfîrșitul epocii bronzului.

După mulțimea obiectelor neolitice, descoperite în mod întîmplător, fără, a face deci săpături organizate, putem trage concluzia că pe meleagurile comunei noastre, oamenii s-au așezat din cele mai vechi timpuri.

Epoca bronzului. În vatra satului Prăjești s-au descoperit trei celturi. În muzeul din Prăjești se mai află încă două celturi, provenind din satul Ardeoani și din satul Călugăra, județul Bacău.

Tot la Prăjești s-au mai descoperit și patru virfuri de săgeți, de tip „scitic“, sec. V—IV î.e.n.

Epoca fierului. În punctul „Coasta viei“, pe versantul vestic al dealului Bogdănești, s-au identificat resturile unor așezări aparținînd hallstattului și o așezare carpică (sec. II—III e.n.).

În punctul „La Coșare“ numit și „Ponor“, s-a descoperit, pe lîngă toporul din piatră dură amintit mai sus, fragmente de ceramică cenușie din cultura Hallstatt printre care și un vas dintr-un mormînt de incinerăție.

Epoca carpică. În punctul numit „La Coșare“ sau „Ponor“ am descoperit o necropolă, din care s-au recuperat, trei vase lucrate la roată, din pastă fină, cenușie și două fibule din bronz de tip carpic (sec. II—III e.n.).

Acest material valoros, dovedește odată în plus dacă mai era necvic, continuitatea elementului autohton dac și pe meleagurile satelor comunei noastre.

Pentru secolele IV—X s-au descoperit fragmente ceramice și obiecte de podoabă.

În satul Zăpodia din comuna Traian, lângă „Movilă“, s-a găsit în anul 1961, un tipar de epocă bizantină.

Epoca feudală. Această epocă este reprezentată printr-o brățară de forma unui torques cu capetele îngroșate sub forma unor tampoane, care se datează la începutul feudalismului timpuriu. Doi cercei din metal comun, în formă de barcă, datați în secolele XV—XVII, șase virfuri de sulite din fier, secolul XV—XVII și o seceră de luptă tot din secolele XV—XVII.

În domeniul numismaticii, colecția muzeului din Prăjești, a adunat, prin copii ca și prin maturi, un număr de cinci tezaure monetare, din care două descoperite în vatra satului Prăjești, iar trei găsite pe moșia satului Prăjești, în punctul „Coasta viei“.

Tezaurile monetare descoperite în vatra satului Prăjești au făcut obiectul unui studiu publicat în revista muzeului de istorie din Bacău

Primul tezaur format din 152 monede a fost descoperit în anul 1963, în extremitatea sudică a satului Prăjești, de către locuitorul Micu Gh. Vasilache, cu ocazia aratului în grădina de lângă casă și este alcătuit din denari romani, republicani și imperiali începând cu Marcus Antonius, anul 32—31 î.e.n. — M. Aurelius — Faustina II, anul 141 e.n.

Cel de-al doilea tezaur roman alcătuit din 27 monede găsit în vatra satului, a fost descoperit de către locuitorul Dincă Petru, în timp ce-și ara grădina de lângă casă. Noi am recuperat, prin locuitorul Robu Petru la 11 martie 1966 numai 27 monede, denari romani imperiali care au fost publicați împreună cu Maria Chițescu în revista *Carpica*, dar, în mbd eronat am fost informați că au fost găsiți la Buhoci

Mai târziu, am aflat că tezaurul a fost mai mare și am reușit să recuperăm, prin copii, un număr mai mare de monede, denari romani.

Referitor la tezaurile romane, cercetările din ultimii ani făcute de specialiști au adus unele precizări în ceea ce privește etapele cronologice în care a avut loc pătrunderea monedei romane la daco-geții din Moldova.

Prima etapă se datează în sec. I e.n. când sînt îngropate unele tezaure de denari romani republicani, vreme în care un rol economic important l-au jucat printre altele, cetățile de la Poiana, Răcătău și Brad. Aceste centre tribale erau, fără îndoială și centre economice.

Descoperirile monetare sînt confirmate și de descoperiri de natură arheologică (vase din lut, metal, obiecte de podoabă) etc.

Legăturile mai intense între daci și imperiu se cunosc în sec. I e.n. pentru că Siretul va reprezenta o arteră principală de desfășurare a mărfurilor romane.

Cea de a doua etapă începe în momentul în care Dunărea de Jos, devine hotar al împărăției romane la mijlocul secolului I e.n. De atunci va începe un intens proces de schimb de bunuri între lumea triburilor geto-dacice și imperiu și invers.

Un nou avânt va cunoaște acest proces după cucerirea Daciei de către Traian. Dacia transilvană, prin pasul Oituz se va lega de Moldova.

După Traian avem de a face cu o pătrundere masivă economică romană, documentată prin numeroasele tezaure în care se inscriu și cele de la Drăgești, Negri, Prăjești, Hertioana etc. Am amintit de satul Hertioana pentru că și aici a fost găsit în anul 1975, un tezaur monetar roman cu cca. 70 de monede, la punctul „Dealul lui Iușacu“, în prezent aflându-se în colecția Muzeului de Istorie Bacău.

Alte tezaure monetare descoperite pe moșia satului Prăjești sînt unul olandez (taleri olandezi), unul bizantin (din 4 monede de aur) și unul tătarăsc, din argint, alcătuit din 52 de monede, printre care și două lingouri din argint.

Tezaurul olandez, alcătuit din taleri de argint din secolul al XVII-lea a fost descoperit la punctul „Coasta viei“ și care atestă legăturile noastre comerciale cu „Țările de Jos“, Belgia și Olanda.

În zona în care a fost depistat tezaurul cu monede olandeze, a mai fost descoperit cu prilejul muncilor agricole, un tezaur monetar bizantin, alcătuit din patru monede de aur, emisiuni de la împăratul Ioan al III-lea Ducas Vatatzes (1222—1254).

Tezaurul monetar tătarăsc descoperit în aceeași zonă cu monedele olandeze și bizantine, este format din 52 monede și se datează în secolul al XIII-lea. În tezaur sînt emisiuni pentru Hoarda de Aur din care s-au identificat hanii Tuda Mangu (1280—1287), Tuh Buga (1287—1290), Toctai (1290—1311) și Nogai (1295—1300).

Pe lângă tezaurele monetare amintite, muzeul Prăjești are în colecția de numismatică un număr apreciabil de monede și bancnote, atît românești cît și străine din diferite epoci.

Toate tezaurele monetare, sînt astăzi adăpostite, pentru mai multă siguranță, în depozitul Muzeului de Istorie din Bacău.

Nu putem trece cu vederea faptul că, tot materialul arheologic cit și cel numismatic a fost colectat de subsemnatul cu ajutorul elevilor și al părinților.

